

V Bruselu dne 5.2.2015
COM(2015) 44 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Globální partnerství pro vymýcení chudoby a udržitelný rozvoj po roce 2015

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ:

Globální partnerství pro vymýcení chudoby a udržitelný rozvoj po roce 2015

I. ÚVOD

Rok 2015 je rozhodujícím rokem pro celosvětový udržitelný rozvoj a vymýcení chudoby. Přijetím rozvojové agendy pro období po roce 2015 má mezinárodní společenství transformačním způsobem reagovat na zásadní výzvy, kterým čelí dnešní svět: vymýcení chudoby, dosažení udržitelného rozvoje podporujícího začlenění pro současné i budoucí generace a zajištění podpory a ochrany všech lidských práv a základních hodnot, které tvoří základ mírových a prosperujících společností.

Dvě mezinárodní zasedání na vysoké úrovni v nadcházejícím roce poskytnou příležitost dohodnout se na nové agendě, včetně souboru cílů udržitelného rozvoje, a na novém globálním partnerství, o něž se tyto cíle budou opírat: jde o třetí Mezinárodní konferenci o financování rozvoje, jež se bude konat v červenci v Addis Abebě, a vrcholnou schůzku Organizace spojených národů (OSN) pro přijetí rozvojové agendy po roce 2015 v září v New Yorku. Tento proces musí vycházet z předchozích iniciativ a propojit je, zejména pokud jde o rozvojové cíle tisíciletí a Konferenci „Rio +20“ o udržitelném rozvoji. Dohoda o agendě po roce 2015 bude mít také významné důsledky pro jednání podle Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu.

Významného pokroku již bylo dosaženo prostřednictvím různých procesů v OSN. Klíčovými příspěvky jsou zpráva otevřené pracovní skupiny pro cíle udržitelného rozvoje¹, zpráva mezivládního výboru OSN sdružujícího odborníky v oblasti financování udržitelného rozvoje² a souhrnná zpráva generálního tajemníka OSN³, podle nichž je globální dohoda o ambiciózní rozvojové agendě po roce 2015 na dosah.

V těchto procesech hraje Evropská unie (EU) důsledně významnou a konstruktivní úlohu, přispívá do nich klíčovými vstupy a aktivně spolupracuje s partnery na všech úrovních. V sděleních Evropské komise z února 2013⁴, července 2013⁵ a června 2014⁶ a v závěrech Rady z června 2013⁷, prosince 2013⁸ a prosince 2014⁹ je formulována vize EU o agendě po roce 2015, jež musí být globální a univerzální a musí obsáhnout všechny tři rozměry udržitelného rozvoje: sociální, hospodářský a environmentální.

¹ A/68/970, „Report of the Open Working Group of the General Assembly on Sustainable Development Goals“ (Zpráva otevřené pracovní skupiny Valného shromáždění OSN pro cíle udržitelného rozvoje), 12. srpna 2014.

² A/69/315*, „Report of the Intergovernmental Committee of Experts on Sustainable Development Financing“ (Zpráva mezivládního výboru OSN sdružujícího odborníky v oblasti financování udržitelného rozvoje), 15. srpna 2014.

³ A/69/700, „The Road to Dignity by 2030: Ending Poverty, Transforming All Lives and Protecting the Planet“ (Cesta k důstojnosti do roku 2030: skoncovat s chudobou, přeměnit všechny životy a chránit planetu), 4. prosince 2014.

⁴ COM(2013) 92, „Důstojný život pro všechny: Skoncovat s chudobou a umožnit světu udržitelnou budoucnost“, 27. února 2013.

⁵ COM(2013) 531, „Po roce 2015: směrem ke komplexnímu a integrovanému přístupu k financování vymýcení chudoby a udržitelného rozvoje“, 16. července 2013.

⁶ COM(2014) 335, „Důstojný život pro všechny: od vize ke společným opatřením“, 2. června 2014.

⁷ 11559/13 „Souhrnný rámec pro období po roce 2015“, 25. června 2013.

⁸ 17553/13 „Financování vymýcení chudoby a udržitelného rozvoje v období po roce 2015“, 12. prosince 2013.

⁹ 16827/14, „Transformační rámec pro období po roce 2015“, 16. prosince 2014.

Provádění tak dalekosáhlé agendy představuje složitý problém, ale také jedinečnou příležitost nově vymezit a posílit způsob spolupráce světového společenství. Za účelem splnění agendy pro období po roce 2015 je nutné mít nové globální partnerství pro vymýcení chudoby a udržitelný rozvoj. Aby toto globální partnerství uspělo, musí všichni přiložit ruku k dílu. EU je odhodlána hrát svou úlohu s plným nasazením a konstruktivně spolupracovat s ostatními, od nichž očekává jejich aktivní účast.

Na základě závěrů Rady z prosince 2014 vyjadřuje Evropská komise v tomto sdělení názory na obecné zásady a hlavní složky, které globální partnerství potřebuje, aby mohlo účinně podporovat rozvojovou agendu po roce 2015. Předkládá návrhy, jak by se EU a členské státy mohly na partnerství podílet. Zdůrazňuje se v něm ochota EU pozitivně se zapojit do celosvětové diskuse o způsobech plnění budoucích cílů udržitelného rozvoje a stane se základem pro společný postoj EU na mezivládních jednáních. Návrhy možných opatření zaměřených na provádění agendy po roce 2015 jsou uvedeny v příloze.

II. OBECNÉ ZÁSADY GLOBÁLNÍHO PARTNERSTVÍ

Nové globální partnerství bude muset přinést nový transformační duch solidarity a spolupráce. Klíčový význam bude mít vlastní odpovědnost a vůdčí role jednotlivých států umocněná politickým odhodláním na nejvyšší úrovni. Vnitrostátní úsilí je třeba posílit spoluprací na všech úrovních a se všemi zúčastněnými stranami, vycházet ze zkušeností s rozvojovými cíli tisíciletí, pokud jde o další vývoj globálního partnerství pro rozvoj, jakož i ze zkušeností s dalšími mezinárodními partnerstvími. Aby bylo toto úsilí úspěšné, je nutné provádět politiky, mobilizovat zdroje a zvýšit příspěvky všech zemí podle jejich možností.

Globální partnerství by mělo být založeno na zásadách sdílené odpovědnosti, vzájemné odpovědnosti a příslušných schopností. Země na všech stupních rozvoje se musí zapojit do jeho provádění a převzít za něj odpovědnost

Partnerství musí být rovněž založeno na lidských právech, řádné správě věcí veřejných, právním státě, podpoře demokratických institucí, začleňování, nediskriminaci a rovnosti žen a mužů.

Mělo by vyváženým způsobem podpořit integraci všech tří rozměrů udržitelného rozvoje, aby nikdo nepracoval izolovaně a aby se mezi různými cíli nacházela kompromisní řešení. Posilující účinek změny klimatu na výzvy související jak s vymýcením chudoby, tak udržitelným rozvojem vyžaduje aktivní začlenění problematiky změny klimatu do rozvojové agendy po roce 2015 a globální partnerství, které ji podpoří.

Nad rámec tradičních způsobů spolupráce musí globální partnerství podporovat účinnější a inkluzivnější formy partnerství mnoha zúčastněných stran, které působí na všech úrovních, a mezi něž patří soukromý sektor a občanská společnost, včetně sociálních partnerů, akademické obce, nadací, znalostních institucí a veřejných orgánů. Úspěšnost agendy vyžaduje soudržnost politik na všech úrovních, aby se zajistilo, že vládní politiky podpoří snižování chudoby a udržitelný rozvoj. Globální partnerství by mělo podpořit udržitelné a účinné využívání všech zdrojů, včetně domácích zdrojů, mezinárodního veřejného financování, financí ze soukromého sektoru a inovativního financování.

Budoucí globální partnerství by se mělo jasně zaměřit na dosažení měřitelných, konkrétních a udržitelných výsledků, které přímo přispívají k dosažení dohodnutých cílů a záměrů, promítnou se do strukturálních reforem a nakonec se přetaví do pozitivních a udržitelných výsledků pro lidstvo a planetu. Transparentnost a sdílení informací všech zúčastněných stran by mělo být ústředním prvkem

globálního partnerství, které by mělo zdůrazňovat význam silného monitorování, odpovědnosti a hodnocení na všech úrovních pro všechny občany a zúčastněné strany a mělo by podporovat zpětné vazby a učení.

K plnění agendy pro období po roce 2015 by měly všechny země zavést vhodné politiky, které jim umožní realizovat cíle udržitelného rozvoje podle svých schopností. Úsilí by se mělo soustředit rovněž na vytvoření vhodných politik a na mobilizaci přiměřených finančních prostředků pro provádění, jelikož tyto dvě věci jsou vzájemně závislé: prostředí s jasnou strategií a politikou orientovanou na výsledky je nezbytným předpokladem pro to, aby financování mělo reálný dopad, a financování by se mělo současně podílet na aktivaci a stimulaci dalších způsobů provádění, například prostřednictvím politik umožňujících provádění, budování kapacit, obchodu, inovací, soukromých investic.

Evropská komise bude v úzké spolupráci s členskými státy pracovat na provádění agendy v rámci EU a podporovat její provádění i jinde ve světě prostřednictvím konstruktivní spolupráce a partnerství. Plné provedení agendy pro období po roce 2015 bude vyžadovat aktivní zapojení EU a jejích členských států působících na všech úrovních. EU může nabídnout zkušenosti z provádění politik, v nichž se promítají hlavní zásady agendy, jako jsou udržitelnost, spolupráce a partnerství. Patří mezi ně strategie Evropa 2020¹⁰, jejímž cílem je dosáhnout inteligentního a udržitelného růstu podporujícího začlenění prostřednictvím jednotného a soudržného souboru politických opatření až po soudržnost politik ve prospěch rozvoje¹¹ a 7. akční program pro životní prostředí¹².

III. KLÍČOVÉ SOUČÁSTI GLOBÁLNÍHO PARTNERSTVÍ – ZPŮSOBY PROVÁDĚNÍ

Níže jsou nastíněny klíčové prvky, které by měly tvořit globální partnerství. Patří mezi ně ujednání, kterými by se měli řídit všichni partneři v zájmu úspěšného provádění, a konkrétní návrhy, jak by EU mohla přispět.

3.1. Příznivé a výhodné politické prostředí na všech úrovních

Aby bylo na vnitrostátní úrovni vytvořeno příznivé prostředí pro provádění agendy po roce 2015, je v každé zemi potřebný soudržný soubor účinných politik, postupů, institucí a zdrojů. Řádná správa věcí veřejných na všech úrovních je základním prostředkem provádění agendy a důležitým cílem.

Na vnitrostátní úrovni budou muset všechny vlády po důkladné konzultaci se svými občany rozhodnout, jak se budou podílet na plnění cílů a záměrů, a mít přitom na paměti potřebu oslovit všechny členy společnosti, zejména ty nejzranitelnější. Zásadní význam má plné zapojení občanské společnosti. Nové globální partnerství by mělo také odblokovat rozvojový potenciál místních orgánů a místních zúčastněných stran. Posílit by se měla koordinace různých úrovní – celosvětové, národní, regionální a místní.

Pro provádění na vnitrostátní a nižší úrovni potřebuje každá země účinný právní a regulační rámec jako předpoklad dosahování cílů politiky. Země musí podpořit účinné a pohotově reagující instituce, transparentní politiky a systémy i odpovědnost vůči svým občanům prostřednictvím demokratických procesů založených na zásadách právního státu. Součástí toho by mělo být i zajištění spravedlivých a

¹⁰ KOM(2010) 2020 „Evropa 2020. Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění“, 3. března 2010.

¹¹ Ustanovení čl. 208 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie: „... Unie přihlíží k cílům rozvojové spolupráce při provádění politik, které by mohly mít vliv na rozvojové země.“

¹² Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1386/2013/EU o všeobecném akčním programu Unie pro životní prostředí na období do roku 2020 „Spokojený život v mezích naší planety“, 20. listopadu 2013.

předvídatelných právních rámců, které budou podporovat a chránit lidská práva, základní standardy pracovních podmínek a životní prostředí a zajistí udržitelné hospodaření s přírodními zdroji. Vyžaduje si to rovněž zajištění stabilního prostředí příznivého pro soukromý sektor, včetně vytvoření rovných podmínek pro hospodářskou soutěž a podpory udržitelných investic. Zásadní význam má provádění a prosazování právních předpisů, a to i prostřednictvím boje proti protiprávním činnostem, odstraňováním překážek bránících provádění, budováním kapacit pro vymáhání práva a zvyšováním veřejné informovanosti, aby zúčastněné strany mohly vládu a státní orgány volat k odpovědnosti. EU je odhodlána zdokonalovat svůj vlastní regulační rámec a spolupracovat s partnery s cílem rozvíjet a posilovat spravedlivé, účinné a transparentní regulační rámce a posilovat účinnost, nezávislost a kvalitu soudních systémů, a to prostřednictvím budování kapacit a výměny znalostí.

Řádná správa věcí veřejných vyžaduje účinné systémy pro sestavování rozpočtu, přidělování finančních prostředků a sledování výdajů. Tyto systémy musí být plně transparentní a otevřené široké veřejnosti, aby se podpořilo rozhodování za účasti různých stran a zapojení soukromého sektoru a aby se zamezilo korupci. Účinné makroekonomické politiky jsou zásadně důležité pro uvolnění potřebných zdrojů a jejich vynakládání v souladu s cíli udržitelného rozvoje.

Vlády by měly podporovat růst, který je udržitelný a inkluzivní a z něhož mají prospěch všichni členové společnosti, včetně marginalizovaných a vyloučených osob. Regulační nástroje je třeba kombinovat s ekonomickými nástroji, což jsou flexibilní a nákladově efektivní nástroje napomáhající dosahování kombinovaných cílů. Ekonomické nástroje, jako jsou daňové pobídky, výkupní ceny a platby za ekosystémové služby, mohou vytvořit pobídky pro udržitelný růst, a to mimo jiné tím, že se daňová zátěž přenese z práce na výrobky s negativním dopadem na udržitelnost, a tím, že budou vydávány obchodovatelné emisní povolenky, jako je tomu např. v případě systému EU pro obchodování s emisemi. Stanovení cen za uhlík působí jako hlavní hybná síla investic do čistých technologií a nízkouhlíkových technologií zejména v rozvojových zemích; všechny země by se proto měly aktivně zapojit do stanovení cen uhlíku a zabývat se emisemi skleníkových plynů.

Udržitelné zadávání veřejných zakázek umožňuje, aby u veřejných výdajů vlády využily pákový efekt ke zvýšení poptávky po udržitelných výrobcích a službách na základě sociálních a environmentálních kritérií, čímž se zvýší jejich podíl na trhu a podniky pocítí hmatatelné pobídky.

Jádrem skutečně příznivého politického prostředí je soudržnost politik. Aby mohlo globální partnerství úspěšně, měly by se všechny politiky na národní a nižší úrovni soudržně podílet na plnění cílů udržitelného rozvoje, a to jak ve vnitrostátním, tak v mezinárodním měřítku.

Je třeba zohlednit klíčovou úlohu, kterou při plnění mnoha cílů a záměrů hraje řada odvětví, jako je zemědělství, energetika a zdravotnictví. Velmi důležitá jsou politická opatření, jež pomáhají vytvářet a podporovat přístup k důstojným pracovním místům s udržitelnou a přiměřenou sociální ochranou pro všechny, jakož i ta, která usnadňují investice do lidského kapitálu prostřednictvím vzdělávání, rozvoje dovedností a odborné přípravy. Zásadní význam má i nadále řešení problému nerovnosti a sociálního vyloučení, zejména pokud jde o nejzranitelnější skupiny obyvatel, včetně žen, dětí, seniorů a osob se zdravotním postižením, mimo jiné prostřednictvím takových nástrojů, jako jsou ukazatele pohlaví a věku.

Dalším klíčovým krokem je reforma nebo odstranění subvencí, které škodí životnímu prostředí, jako jsou dotace na fosilní paliva, a jejich nahrazení intervencemi, jež jsou šetrné ke klimatu, méně škodí životnímu prostředí a účinněji přispívají ke snižování chudoby. Soudržnost politiky znamená také odpovídající koordinační mechanismy pro dialog mezi zúčastněnými stranami, monitorování a hodnocení politik a výsledků.

Význam regionální úrovně by se neměl přehlížet. EU aktivně podporuje regionální rozvoj a integraci, jež dokáží povzbudit obchod, investice a mobilitu a mohou posílit mír a stabilitu.

Na celosvětové úrovni si realizace agendy pro období po roce 2015 rovněž vyžádá účinný mezinárodní systém správy věcí veřejných, stabilní finanční trhy a hospodářskou spolupráci včetně nezbytných úrovní regulace. Celosvětové instituce správy věcí veřejných musí být akceschopné a transparentní a musí mít systémy pro hodnocení pokroku v porovnání se stanovenými cíli a pro podávání souvisejících zpráv. Je třeba pokračovat v krocích směřujících k lepší správě mezinárodních finančních institucí. Agendy skupin G7 a G20 jsou příklady těch druhů politických závazků, které by mohly přinést podstatnou změnu.

Globální veřejné statky rovněž potřebují koordinované mezinárodní politiky a opatření, včetně lepšího provádění mezinárodních dohod, které hrají ústřední úlohu při dosahování některých cílů udržitelného rozvoje. Řada problémů má celosvětový rozměr nebo jsou přeshraniční, a jejich řešení si proto vyžaduje zvláštní mezinárodní dohody o spolupráci. Vnitrostátní politiky musí být také konzistentní a v souladu s mezinárodními dohodami. EU je smluvní stranou celé řady mezinárodních dohod, aktivně je podporuje a je připravena hrát vedoucí úlohu a dále přispívat k provádění opatření v řadě oblastí, jako jsou mnohostranné dohody v oblasti zdraví, mnohostranné dohody o životním prostředí a mezinárodní správa oceánů.

Ve stále více propojeném světě musí všechny země systematicky zohledňovat jak pozitivní, tak negativní dopady, které mohou mít jejich politiky na ostatní země. Za tímto účelem by se všechny rozvinuté země, země s vyššími středními příjmy a rozvíjející se ekonomiky měly zavázat, že zřídí systémy pro posouzení dopadu přijetí nových politik na chudší země. Co se týče EU, soudržnost politik v zájmu rozvoje znamená právní závazek přihlížet k cílům rozvojové spolupráce v rámci politik, které EU provádí a které by mohly mít vliv na rozvojové země. To znamená jak řešení případných negativních dopadů domácích politik na třetí země, tak posílení synergického působení v hospodářské, sociální a environmentální oblasti politiky.

3.2. Rozvíjet kapacitu k provádění agendy

Agenda pro období po roce 2015 může zapustit kořeny, pouze pokud všichni partneři budou mít k dispozici účinné instituce a potřebné lidské dovednosti a kapacity pro vymýcení chudoby a dosažení udržitelného rozvoje. Zahrnuje to i schopnost vyhodnocovat potřeby, shromažďovat údaje, sledovat provádění a přezkoumávat strategie. Pro dosažení cílů udržitelného rozvoje je nezbytné rozvinout další a nové kapacity a schopnosti na všech úrovních a ve všech zemích, včetně členských zemí EU.

Rozvoj kapacit, včetně institucionálního a organizačního rozvoje, bude účinný pouze tehdy, pokud si ho vezmou za vlastní a budou ho řídit ti, kdo jej potřebují. Hybatelem této činnosti by měly být vzdělávací a znalostní iniciativy, mimo jiné formou trvalého, objektivního a konstruktivního dialogu o politikách a výsledcích v oblasti rozvoje. Tento přístup by se měl soustředit na rozvoj lidských zdrojů, systémů a postupů pro plánování, řízení a monitorování.

Všichni partneři v rámci mezinárodní spolupráce, včetně mezinárodních organizací, by měli posílit a zdokonalit svou podporu procesům rozvoje kapacit, včetně využití sítí a systémů pro výměnu poznatků, vzájemného učení a koordinace mezi všemi partnery v oblasti rozvoje. To může zahrnovat všechny druhy partnerství v oblasti spolupráce, mimo jiné mezi severem a jihem, v rámci jihu, trojúhelníkový a regionální přístup, se zapojením veřejného sektoru a soukromých zúčastněných stran.

Zvláštní úsilí je nezbytné v nejméně rozvinutých zemích a v nestabilních státech, kde je důležité připravit podmínky pro přechod a zvyšovat odolnost nejzranitelnějších skupin obyvatel.

EU je odhodlána posílit a přednostně podporovat rozvoj kapacit ve všech oblastech spolupráce z pohledu mnoha zúčastněných stran. EU uznává, že rozvoj kapacit v partnerských zemích je klíčovým faktorem pro zlepšení účinnosti pomoci a již dnes usnadňuje procesy vzájemného učení a vytváření sítí prostřednictvím takových iniciativ, jako jsou technická spolupráce a programy institucionálního rozvoje. EU posílí budování kapacit v oblasti statistiky a sledování situace v partnerských zemích.

3.3. Mobilizace a účinné využívání domácích veřejných financí

Vlády členských států nesou prvořadou odpovědnost za provádění udržitelných hospodářských politik. Zahrnuje to pravomoc uvolňovat a účinně využívat veřejné zdroje včetně přírodních zdrojů.

Rovněž se vyžaduje řádné řízení veřejných financí a zřízení a posílení auditu, kontroly, opatření proti podvodům a korupci, řádná daňová správa a podávání zpráv o jednotlivých zemích v zájmu zvýšení finanční transparentnosti a boje proti nezákonným finančním tokům.

I když domácí veřejné příjmy v posledních letech výrazně vzrostly, míra zdanění je v mnoha zemích stále nízká. Účinný a transparentní výběr a využívání domácích veřejných zdrojů nejen zajišťuje fiskální prostor pro vnitrostátní výdaje na rozvojové priority, ale také posiluje vlastní domácí odpovědnost a přispívá k zdravým vztahům mezi vládou a občany. Pro vymýcení chudoby a udržitelný rozvoj mají tedy klíčový význam prohloubení a rozšíření domácí základny zdrojů, zlepšování její správy a její účinné využívání ve všech zemích.

Výkazy přírodního kapitálu mohou pomoci zemím bohatým na přírodní zdroje, aby zdokonalením jejich správy a transparentnosti přispěly k hospodářskému růstu. Transformace zelené ekonomiky, coby hnací síly udržitelného hospodářského růstu, nabízí významné nové příležitosti. EU je odhodlána posílit své úsilí v této oblasti, a to jak interně, tak prostřednictvím podpory rozvojovým zemím.

Rostoucí integrace mezinárodních finančních trhů a hospodářská globalizace přináší nové výzvy, pokud jde o růst domácích příjmů. Ke zvýšení mobilizace domácích příjmů je proto zapotřebí mezinárodní spolupráce usilující o zajištění transparentního, kooperativního a spravedlivého daňového prostředí.

Zadlužení je důležitým prvkem a je třeba je zohledňovat v kontextu celkových veřejných financí. Udržitelné financování dluhů, podpořené účinným řízením zadluženosti, je základním kamenem finanční stability a udržitelné fiskální politiky.

Všechny země by se měly zavázat k mobilizaci a účinnému využívání domácích veřejných financí, včetně globálních veřejných statků, jako je klima a biologická rozmanitost, a v odvětvích, které jsou zásadní pro vymýcení chudoby a udržitelný rozvoj, jako je zemědělství a energetika. Všechny země by měly uplatňovat environmentální a sociální ochranná opatření, podpořit a provádět programy, jež pomáhají zvýšit odolnost, a tak v dlouhodobém měřítku šetřit náklady. Zahrnutí cílů v oblasti klimatu do veřejného domácího financování je zásadní jak pro získávání zdrojů pro opatření v oblasti změny klimatu, tak pro zabránění neudržitelných investic a negativních dlouhodobých nákladů.

Všechny země by se měly zavázat k dosažení optimální úrovně příjmů vládních institucí, měřeno například poměrem zdanění k hrubému domácímu produktu (HDP), a to i posílením příslušných institucí, posílením kapacity daňové správy a reformou vnitrostátních daňových systémů zaměřenou

ve vhodných případech na rozšíření daňové základny a zajištění objektivní a spravedlivé daňové politiky.

Všechny země musí rovněž zajistit, aby měly zavedeny systémy pro účinné, udržitelné a transparentní řízení veškerých veřejných zdrojů, včetně správy dluhů a státní pokladny i správy příjmů z přírodních zdrojů. To by vyžadovalo provádění programů reforem vládou a posílení orgánů odpovědných za plánování rozpočtu a dohled, včetně nezávislých vnitrostátních nejvyšších kontrolních orgánů, parlamentů a občanské společnosti. Měly by se podporovat politiky veřejně přístupných dat včetně rozvoje vnitrostátních portálů veřejně přístupných dat.

Měla by se posílit mezinárodní spolupráce v boji proti nezákonným finančním tokům s cílem zajistit rovné podmínky při zdanění místních a mezinárodních společností. V těžebním průmyslu by se měla zvýšit transparentnost a odpovědnost včetně zveřejňování plateb podniků vládám.

Mezinárodní spolupráce by měla být posílena také v oblasti daní. Všechny země by měly splňovat minimální standardy řádné správy v daňové oblasti (transparentnost, výměna informací a spravedlivá daňová soutěž), zavázat se k přijetí vnitrostátních předpisů, jejichž cílem by bylo bojovat proti daňovým únikům, vyhýbání se daňovým povinnostem a agresivnímu daňovému plánování a zamezit škodlivé daňové soutěži. Všechny země by měly usilovat o provádění doporučení ve věci oslabování daňové základny a přesouvání zisku.

3.4. Mobilizace a účinné využívání mezinárodních veřejných financí

Mezinárodní veřejné financování zůstává jedním z důležitých a stimulujících prvků celkových finančních prostředků, které jsou k dispozici rozvojovým zemím, a ještě více ho bude zapotřebí během příštích 15 let k realizaci této náročné agendy. Jak uvedl generální tajemník OSN ve své souhrnné zprávě, agenda pro období po roce 2015 by měla vycházet ze zásad univerzálnosti, sdílené odpovědnosti a solidarity. Evropská komise proto velmi podporuje výzvu generálního tajemníka OSN, aby všechny rozvinuté země splnily cíl OSN v podobě 0,7 % ORP/HND a souhlasily s konkrétními harmonogramy pro plnění závazků týkajících se oficiální rozvojové pomoci (ORP).

V posledních deseti letech byly hybateli světového růstu rozvojové a rozvíjející se ekonomiky. Vzhledem ke stále většímu pokroku v hospodářské a finanční oblasti v mnoha rozvojových zemích by mezinárodní veřejné financování mělo v období po roce 2015 účinněji urychlovat tempo změny a usnadnit udržitelnost tohoto pozitivního vývoje. Rostoucí počet zemí, které nejsou členy Výboru OECD pro rozvojovou pomoc, již poskytuje významné částky finančních prostředků. Tito partneři pomáhají změnit podobu financování rozvoje prostřednictvím alternativních strategií a způsobů spolupráce a měli by více podpořit země, které to nejvíce potřebují. Vzhledem k důležitosti podnětů v souhrnné zprávě generálního tajemníka OSN a v souladu s nimi by se země s vyššími středními příjmy a rozvíjející se ekonomiky měly zavázat, že se budou více podílet na mezinárodním veřejném financování a na plnění konkrétních záměrů a lhůt pro jejich dosažení.

EU a její členské státy poskytují více než 50 % veškeré oficiální rozvojové pomoci a i nadále si zachovávají silný společný závazek. V rámci výše uvedeného celkového závazku by mělo být rozhodnuto o harmonogramu finančních závazků EU, což by mělo zajistit, aby všechny země s vysokými příjmy, země s vyššími středními příjmy a rozvíjející se ekonomiky přispívaly spravedlivým dílem na podporu chudších zemí při plnění mezinárodně dohodnutých cílů.

Úloha a význam mezinárodních veřejných financí se v jednotlivých zemích liší. Zdroje by měly směřovat tam, kde je jich nejvíce zapotřebí a kde budou mít největší dopad. V tomto ohledu má

zásadní význam úsilí všech poskytovatelů finančních prostředků o zvrácení klesajícího trendu pomoci nejchudším zemím. Jak uvedl generální tajemník OSN, všechny země s vysokými příjmy by měly respektovat cíl OSN věnovat 0,15 % HND na rozvojovou pomoc pro nejméně rozvinuté země, jak je stanoveno v istanbulském akčním programu¹³. Země s vyššími středními příjmy a rozvíjející se ekonomiky by se měly také zavázat ke zvýšení svých příspěvků pro nejméně rozvinuté země a stanovit pro to záměry a lhůty.

Mezinárodní veřejné zdroje od všech poskytovatelů musí být účinně poskytovány a využívány v souladu se zásadami vlastní odpovědnosti, důrazu na výsledky, partnerství podporujícího začleňování, transparentnosti a vzájemné odpovědnosti. Všichni poskytovatelé finančních prostředků by měli vynaložit konkrétní úsilí o zlepšení transparentnosti, posílit naplňování cílů a odpovědnost, podpořit měření a vykazování udržitelných výsledků, řídit se pokyny v konfliktních a nestabilních situacích¹⁴ a omezit roztržičnost struktury mezinárodní pomoci.

V dobách hospodářských obtíží hraje plné využití potenciálu veřejného financování klíčovou úlohu. Oficiální rozvojová pomoc může dát impulzy pro další způsoby provádění, bude-li správně koncipována a prováděna. Může znásobit veřejné domácí financování podporou lepší daňové a fiskální politiky, odblokovat projekty v infrastruktuře kombinováním zdrojů financování a prostřednictvím partnerství veřejného a soukromého sektoru a podporovat výměnu vědeckých a technologických poznatků.

Jelikož agenda pro období po roce 2015 musí být plně soudržná a musí podporovat cíle v oblasti klimatu, je důležité zajistit, aby rámec financování po roce 2015 byl plně soudržný a sladěný s financováním opatření v oblasti klimatu, jak bylo zdůrazněno v souhrnné zprávě generálního tajemníka OSN. V této souvislosti je třeba uvést, že EU se rozhodla již v období 2014–2020 věnovat 20 % svého rozpočtu – včetně vnějších akcí – na projekty a politiky v oblasti změny klimatu. EU je rovněž nadále odhodlána plnit své závazky vyplývající z mezinárodních úmluv, včetně závazků týkajících se biologické rozmanitosti a dalších klíčových globálních otázek.

3.5. Stimulovat obchod za účelem vymýcení chudoby a podpory udržitelného rozvoje

Obchod je klíčovým faktorem pro růst podporující začlenění a udržitelný rozvoj, a je proto důležitým prostředkem provádění agendy po roce 2015.

EU uznává přednost Světové obchodní organizace (WTO) v otázkách obchodu na celosvětové úrovni a domnívá se, že mnohostranný systém obchodu založený na pravidlech hraje nezastupitelnou úlohu při vytváření rovných podmínek pro všechny země, zejména rozvojové. EU je proto i nadále plně odhodlána provádět rozvojovou agendu z Dohy a balíček rozhodnutí z Bali, zejména dohodu o usnadnění obchodu a prvky týkající se nejméně rozvinutých zemí, které podpoří další integraci nejméně rozvinutých zemí do mezinárodních trhů a globálních hodnotových řetězců. EU se konstruktivně zapojí do nadcházejících jednání o pracovním programu navazujícího na balijskou konferenci za účelem urychleného dokončení kola.

Mnoho zemí, zejména rozvíjející se ekonomiky, úspěšně využilo potenciálu otevřeného obchodního systému k podpoře svého obchodu a dosáhlo setrvalé míry růstu HDP. Přestože tyto změny umožnily, aby se stovky milionů lidí vysvobodily z chudoby, netýká se toto zlepšení všech rozvojových zemí. Na okraji světového obchodu nadále zůstávají nejméně rozvinuté země.

¹³ A/CONF.219/7, „Zpráva o čtvrté konferenci Organizace spojených národů o nejméně rozvinutých zemích“, 9.–13. května 2011.

¹⁴ Příkladem jsou Nová dohoda o angažovanosti v nestabilních zemích (2012) a Zásady správné mezinárodní angažovanosti v nestabilních státech a situacích (OECD, 2007).

Každá země nese prvořadou odpovědnost za maximalizaci potenciálu obchodu v zájmu růstu podporujícího začlenění a udržitelný rozvoj prostřednictvím řádné správy věcí veřejných, vhodných domácích politik a reforem. Cílem je vytvořit stabilní regulační prostředí, které bude příznivé pro soukromý sektor a investice a které přispěje k začlenění země do regionálních i celosvětových hodnotových řetězců. Země by měly zaručit dodržování mezinárodně schválených standardů pracovních podmínek a zajistit přiměřené dovednosti pracovních sil a zároveň podporovat přechod na zelenou ekonomiku.

Přesto se nejzranitelnější země, zejména nejméně rozvinuté země, potýkají se zvláštními překážkami souvisejícími s nedostatečnou kapacitou, nedostatečnou infrastrukturou nebo nedostatečnou diversifikací produkce. Potřebují podporu, aby se usnadnila jejich integrace do celosvětového obchodního systému, což jim přinese co největší užitek v oblasti hospodářské, sociální a environmentální. Lepší přístup na trh a pomoc v oblasti obchodu hrají v tomto ohledu klíčovou úlohu.

Trh EU je nejvíce přístupný pro rozvojové země. EU zjednodušila svá pravidla původu a zlepšila informace pro nejpotřebnější země o tom, jak získat přístup na její trh. EU rovněž provádí jednostranné nástroje na podporu udržitelného rozvoje, včetně všeobecného systému preferencí (GSP). Poskytuje dodatečné obchodní preference v rámci systému GSP + zranitelným ekonomikám, jež se zavázaly účinně provádět 27 základních mezinárodních úmluv o lidských a pracovních právech, ochraně životního prostředí a řádné správě věcí veřejných. Kromě toho iniciativa „Vše kromě zbraní“ poskytuje bezcolní a kvótami neomezený přístup pro veškeré produkty z nejméně rozvinutých zemí, s výjimkou zbraní a střeliva. Všechny rozvinuté země a rozvíjející se ekonomiky by měly umožnit produktům z nejméně rozvinutých zemí bezcolní a bezkvótový přístup na své trhy.

EU a její členské státy jsou rovněž hlavními světovými poskytovateli pomoci na podporu obchodu, na který připadá třetina celosvětové obchodní výměny. Zahrnuje to budování kapacit za účelem plnění standardů EU a plného využití obchodních dohod a jednostranných obchodních preferencí EU. EU se bude snažit o aktualizaci své strategie pomoci na podporu obchodu s ohledem na výsledky jednání o období po roce 2015. Všechny rozvinuté země a rozvíjející se ekonomiky by měly zvýšit svou pomoc na podporu obchodu pro nejméně rozvinuté země a poskytovat ji podle zásad účinnosti rozvoje.

K plnému využití potenciálu obchodu musí všechny země ve své obchodní politice více zohledňovat přeshraniční problémy. Mezi tyto otázky patří: zjednodušení obchodu, technické předpisy a normy; právní úprava práce a životního prostředí; investice; služby; práva duševního vlastnictví a veřejné zakázky. EU se těmito otázkami zabývá ve svých obchodních dohodách, včetně dohod s rozvojovými zeměmi. Kromě toho by všechny země měly hodnotit dopad obchodních dohod na udržitelnost rozvoje a jejich dopad na nejméně rozvinuté země.

EU více integruje udržitelný rozvoj do své obchodní politiky. Zahrnuje to systematické začleňování ustanovení o udržitelném rozvoji, včetně aspektů práce a životního prostředí, do všech jejích obchodních dohod jak s rozvinutými, tak rozvojovými partnery. Zapojení zástupců občanské společnosti do provádění těchto ustanovení je zásadní pro dosahování výsledků. Všechny země by měly více integrovat udržitelný rozvoj do své obchodní politiky.

Vzájemné posílení obchodu a udržitelného rozvoje lze podpořit také omezením či odstraněním celních a necelních překážek pro ekologické zboží, technologie a služby i ekologicky šetrné výrobky. V tomto ohledu je EU pevně odhodlána urychleně uzavřít mnohostrannou dohodu o ekologických výrobcích a službách („dohoda o zeleném zboží“) a vyzývá další země, aby se zapojily do probíhajících jednání.

V zájmu plnění cílů udržitelného rozvoje je třeba, aby program transformace obchodu zlepšil odpovědné chování a právní předpisy, jakož i transparentnost napříč všemi dodavatelskými řetězci. Přírodní zdroje jsou hybatelem rozvoje prostřednictvím jejich těžby a obchodu, ale větší úsilí je nutno vynaložit na podporu legálního, odpovědného, transparentního a udržitelného získávání a využívání přírodních zdrojů a surovin a obchodu s těmito zdroji a surovinami, mimo jiné prostřednictvím právních předpisů EU o vykazování činnosti v jednotlivých zemích a prostřednictvím dvoustranných dohod například se zeměmi vyvážejícími dřevo. Evropská komise také nedávno předložila návrh týkající se zodpovědného získávání nerostných surovin z oblastí postižených konflikty a vysoce rizikových oblastí¹⁵.

Je třeba posílit mezinárodní opatření pro boj proti nezákonnému obchodu, který škodí životnímu prostředí (například obchod s volně žijícími zvířaty, nebezpečnými látkami a přírodními zdroji). Dobrým příkladem toho, co může být učiněno, jsou dobrovolné dohody o partnerství, které EU sjednává v rámci své iniciativy pro prosazování práva, správu a obchod v oblasti lesnictví.

Vypracování mezinárodních pokynů a standardů, jakož i veřejných a soukromých koncepcí udržitelnosti (např. koncepce poctivého obchodu) může rovněž přinést ekonomické, ekologické a sociální výhody.

3.6. Uskutečňovat transformační změnu pomocí vědy, technologie a inovací

Řešení, jež nabízí věda, technologie a inovace, jsou důležitými hybateli uskutečnění představy světa po roce 2015. Věda, technologie a inovace, včetně digitalizace, mohou vést k významným změnám v relativně krátkém období, ale automaticky neřeší sociální a environmentální problémy. Všechny zúčastněné strany musí lépe využívat možnosti, které nabízí věda, technologie a inovace ve prospěch inteligentního a udržitelného rozvoje podporujícího začlenění. Všichni partneři proto musí podporovat inovace, které pomáhají občanům uniknout chudobě, vytváří kvalitní pracovní místa, optimalizují komplexní systémy a hodnotové řetězce, podporují udržitelné modely spotřeby a výroby, snižují zranitelnost vůči katastrofám a jiným otrěsům a podporují účinné využití omezených zdrojů. Všechny země musí podporovat potřebné pokročilé nebo specifické dovednosti, a tím podněcovat a podporovat vědu, technologii a inovace. Zejména v rozvojových zemích by se měl plně využít potenciál informačních a komunikačních technologií a jejich aplikací jakožto hnací síly udržitelného růstu podporujícího začlenění, inovace a podnikání.

Protože většina technologií je vlastnictvím podniků, jejich převod může fungovat pouze na základě vzájemně dohodnutých podmínek, přičemž musí být respektována také související práva duševního vlastnictví. Vlády by měly podporovat snadnější šíření, sdílení a přenos technologií prostřednictvím vhodného prostředí a pobídek na vnitrostátní úrovni, které jsou zaměřeny na udržitelný rozvoj a poskytují odpovídající ochranu práv duševního vlastnictví podle pravidel WTO. Partnerství veřejného a soukromého sektoru a investice do výzkumu a vývoje by měly být upřednostňovány a zároveň by se mělo zajistit, aby se podílely na udržitelném rozvoji.

Všechny země by měly zvýšit dvoustrannou, regionální a mnohostrannou spolupráci v oblasti vědy, technologií a inovací, v oblasti výzkumu zaměřeného na hledání řešení, včetně informačních a komunikačních technologií, s cílem podpořit plnění cílů udržitelného rozvoje. Zejména pro nejméně rozvinuté země je nezbytná nejen spolupráce mezi Severem a Jihem, ale i spolupráce Jih-Jih a

¹⁵ COM(2014) 111 Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zřizuje systém Unie pro autocertifikaci zodpovědných dovozců cínu, tantalu, wolframu, jejich rud a zlata z oblastí postižených konflikty a vysoce rizikových oblastí založenou na náležité péči v rámci dodavatelského řetězce.

trojstranná spolupráce, aby se usnadnil rozvoj a přístup ke klíčovým technologiím šetrným k životnímu prostředí. Rozvíjející se ekonomiky hrají významnou úlohu při rozvoji a přenosu technologií a rozvoji kapacit pro nejméně rozvinuté země, jakož i při vědeckotechnické spolupráci.

Spolupráce v oblasti přenosu technologií by měla jít nad rámec čistě technologického vývoje a zahrnovat dlouhodobé investice, které jsou uzpůsobeny místním podmínkám, zapojit místní pospolitosti a uživatele a zajistit, aby byly zohledňovány potřeby lidí a životního prostředí (tzv. „koncept orientovaný na člověka a ekologii“).

OSN by měla i nadále usnadňovat přístup k informacím o stávajících technologiích a podporovat soudržnost a koordinaci mezi mechanismy pro technologie, včetně případných nových mechanismů. V zájmu vytvoření nadhodnoty a aby se zabránilo duplicitním činnostem, Evropská komise navrhuje, aby každý nový mechanismus fungoval coby informační clearingové středisko pro stávající iniciativy s cílem podporovat koordinaci a součinnost mezi nimi a současně zajistit účast všech příslušných zúčastněných stran. Zřízení on-line platformy jako nadstavby a doplňku již stávajících iniciativ, jak bylo navrženo v souhrnné zprávě generálního tajemníka OSN, by mohlo přispět k naplnění tohoto cíle.

EU je odhodlána pomáhat rozvoji vědy, technologií a inovací jak v rámci Unie, tak ve spolupráci s mezinárodními partnerskými zeměmi a regiony. Horizont 2020, program EU pro výzkum a inovace, vyčleňuje 60 % svého rozpočtu na podporu udržitelného rozvoje a je přístupný účastníkům z celého světa. EU podporuje otevřený přístup k publikacím a údajům z pilotních výzkumných projektů financovaných z veřejných prostředků v rámci programu Horizont 2020, aby tak usnadnila sdílení znalostí a posílila výzkumné a inovační kapacity mimo jiné v rozvojových zemích. V rámci své rozvojové spolupráce EU podporuje inovace a schopnosti přenášet technologie prostřednictvím programů vysokoškolského vzdělávání, zejména v oblasti udržitelného zemědělství a zajišťování potravin s cílem zvýšit udržitelnost zemědělské produkce jejím nasměrováním na udržitelnou cestu růstu a převedením výsledků výzkumu do praktických řešení. Prostřednictvím své účasti v různých partnerstvích se EU rovněž podílí na prevenci krizí a katastrof, přispívá k připravenosti a reakci na ně.

3.7. Mobilizace domácího a mezinárodního soukromého sektoru

Hlavními aktéry při přechodu k udržitelnému rozvoji budou podniky a spotřebitelé, neboť soukromý sektor, počínaje malými subjekty až po velké nadnárodní společnosti, je důležitou hnací silou inovací, udržitelného růstu, vytváření pracovních míst, obchodu a snižování chudoby. Rovněž hraje rozhodující roli při investování do účinného využívání zdrojů a do infrastruktury, jako jsou udržitelné dopravní systémy, energetické sítě a digitální infrastruktury, které jsou zásadní pro hospodářský růst země. Realizace agendy po roce 2015 tedy vyžaduje podnikatelské prostředí, které je příznivé pro iniciativy soukromého sektoru, podporuje mikropodniky, malé a střední podniky, posiluje postavení žen a prohlubuje finanční začleňování. Spotřebitelé by měli mít právo volby na základě lepších informací na posudcích o udržitelnosti výrobků, a to i prostřednictvím propagace a používání označení udržitelnosti. Standardy a kritéria udržitelnosti představují základ řady opatření k dosažení cílů udržitelného rozvoje, jako jsou daňové pobídky, zadávání veřejných zakázek, podávání zpráv ze strany společností a označování výrobků.

I když se zlepšují výsledky podniků, pokud jde o zmírňování environmentálních a sociálních dopadů jejich činnosti, soukromý sektor má stále ještě velký potenciál zvyšovat svůj přínos k vymýcení chudoby a udržitelnému rozvoji. Pomocí analýzy životního cyklu by podniky měly systematicky analyzovat, jaké mají jimi používané a vyráběné výrobky sociální dopady a dopady na životní prostředí. Podniky mohou využít mnoho norem, zásad a pokynů a agenda pro období po roce 2015

nabízí velikou příležitost začít se s těmito otázkami vypořádávat. Jedním příkladem je práce na tvorbě pokynů pro odpovědné zemědělské dodavatelské řetězce.

Vlády a soukromý sektor musí spolupracovat na dosažení společné vize udržitelného růstu podporujícího začlenění, přičemž vlády nastavují regulační prostředí, zajišťují jeho prosazování a vyhláší pobídky a soukromý sektor více investuje do udržitelných projektů. V příštích desetiletích se budou stále více míchat veřejné prostředky s půjčkami od mezinárodních finančních institucí a finančními prostředky ze soukromého sektoru, mimo jiné pro udržitelné investice do infrastruktury a podniků šetrných ke klimatu a do prohlubování finančního začleňování.

Důležitým předpokladem rozvoje soukromého sektoru je přístup k finančním prostředkům spolu s příslušnými právními rámci a soudními strukturami. Jednoduché, transparentní a stabilní pravidla a instituce, jež se opírají o fungující soudnictví a systémy na řešení sporů, jsou zásadními prvky pro inkluzivní, příznivé podnikatelské prostředí a pro podporu udržitelných investic. Místní a celostátní orgány stojí před výzvou vytvořit příznivé podmínky pro postupnou formalizaci neformálního sektoru (výsledkem budou lepší služby a vyšší daňové příjmy), aniž by to mělo nepříznivý účinek na dynamiku a inovace.

Jako prostředek k dosažení udržitelného růstu podporujícího začlenění by se mělo usnadňovat zavádění inovativních obchodních modelů, které integrují do trhů chudé lidi, ať již spotřebitele nebo výrobce. Podniky by měly být vybízeny k tomu, aby pokračovaly v úspěšných iniciativách, jejichž cílem je zlepšit pracovní podmínky a příležitosti v oblasti životního prostředí, například dohoda o požární bezpečnosti a bezpečnosti budov v Bangladéši¹⁶ a platforma EU pro podnikání a biologickou rozmanitost¹⁷.

Soukromý sektor může být rovněž hnací silou transformace díky tomu, že se bude zabývat takovými otázkami, jako je transparentnost, pracovní podmínky, zdraví a bezpečnost při práci, přístup k sociální ochraně, možnost vyjadřovat názory a posílení právního postavení, jakož i odpady, znečištění, účinné využívání zdrojů a ochrana životního prostředí. Může rovněž aktivně podporovat posílení právního státu. Z ekonomického hlediska je rozumné také účinnější využívání zdrojů a přechod na oběhové hospodářství. Prostřednictvím větší odpovědnosti podniků a produktové odpovědnosti, zejména v odvětvích se silnými multiplikačními účinky, jako je zemědělství, energetika, digitální technologie, infrastruktura a ekologická odvětví, bude mít soukromý sektor obrovský vliv a přispěje k dosažení udržitelného růstu podporujícího začlenění. To následně vyvolá pozitivní zpětnou vazbu, neboť řešení nedostatků, například v dopravní nebo energetické infrastruktuře, odstraní kritické překážky bránící hospodářskému růstu v mnoha nejméně rozvinutých zemích a jejich vstupu do globálních hodnotových řetězců.

Pro posílení podnikatelských iniciativ jsou nezbytná mnohostranná partnerství zúčastněných stran. Malé a střední podniky jsou hlavní hnací silou při tvorbě pracovních míst, ale často jim chybí úspory z rozsahu a schopnost investovat do inovativních technologií nebo se plně účastnit programů udržitelnosti. Partnerství s velkými nadnárodními společnostmi, například prostřednictvím iniciativy OSN s názvem Global Compact¹⁸, může pomoci malým a středním podnikům v realizaci jejich udržitelného rozvoje a inovačního potenciálu.

EU již nyní dělá hodně, aby usnadnila působení soukromého sektoru v rozvojových zemích a v tomto úsilí bude pokračovat. Prostřednictvím rozvojové spolupráce EU podporuje úsilí podniků v oblasti

¹⁶ Viz <http://bangladeshaccord.org/>.

¹⁷ Viz http://ec.europa.eu/environment/biodiversity/business/index_en.html.

¹⁸ Viz <https://www.unglobalcompact.org/>.

udržitelné energetiky, udržitelného zemědělství, rybolovu, lesnictví, zemědělského podnikání, informačních a komunikačních technologií, udržitelné infrastruktury, infrastruktury šetrné k životnímu prostředí či v odvětvích zelené ekonomiky. EU vybízí podniky, aby stále odpovědněji investovaly v rozvojových zemích, mimo jiné prostřednictvím diferencovaného a specifického přístupu v nestabilních zemích zasažených konfliktem, které naléhavě potřebují pracovní místa a hospodářské příležitosti k obnově sociální soudržnosti, míru a politické stability. EU ve spolupráci s partnerskými vládami vytváří příznivé podnikatelské prostředí, mimo jiné prostřednictvím silnější podpory pro malé a střední podniky, podpory ekologického podnikání, postavení žen jako podnikatelek a pracujících a prohlubováním finančního začleňování.

EU podniká kroky pro zvýšení tržní odměny za sociální a environmentální odpovědnost podniků a šíření osvědčených postupů, zlepšení postupů samoregulace a společné regulace; a za lepší zveřejňování sociálních a environmentálních informací společnostmi. Bude rovněž nadále prosazovat pokyny k udržitelnosti, včetně pokynů k sociální odpovědnosti podniků, a to prostřednictvím dialogu s partnerskými zeměmi. EU aktivně podporuje smysluplnou angažovanost podniků a využívání mezinárodně dohodnutých zásad a pokynů, včetně obecných zásad OSN v oblasti podnikání a lidských práv.

3.8. Využití pozitivního dopadu migrace

Mezi globálními trendy, které budou mít rozsáhlý a komplexní dopad na agendu po roce 2015, je migrace příkladem problému, jehož zvládnutí může pozitivně přispět k dosažení cílů udržitelného rozvoje.

Pokud jde o jednotlivce, migrace může být jednou z nejúčinnějších a bezprostředních strategií pro snižování chudoby. Lidé se stěhují, aby unikli chudobě a konfliktům, přizpůsobují se změně klimatu, environmentálním a hospodářským otřesům, hledají ochranu před pronásledováním nebo vážnou újmu a odcházejí za lepším příjmem, zdravím a vzděláním svých rodin. Ačkoli migrace nepochybně přispěla k dosažení mnoha rozvojových cílů tisíciletí, nucená nebo špatně řízená migrace může vyústit do osobního strádání, zvyšuje riziko, že migranti padnou do rukou obchodníků s lidmi, zatěžuje kapacity v cílových zemích a zvyšuje sociální napětí. Všechny země se musí snažit o účinné řízení migrace při plném respektování práv a důstojnosti migrantů, a tudíž o snížení jejich zranitelnosti. Vzhledem k tomu, že migrace se projevuje ve všech směrech, lepší správa migrace bude vyžadovat posílené partnerství mezi státy a dalšími zúčastněnými stranami.

Nové globální partnerství by mělo podporovat více kooperativní přístup s cílem zvýšit přínosy mezinárodní migrace v oblasti udržitelného rozvoje a snížit zranitelnost. Mezinárodní společenství by se mělo zavázat k tomu, že společně vytvoří ucelený rámec pro řešení legální a nelegální migrace v zemích původu, tranzitu a určení, a který upraví i takové aspekty, jako je zdraví, vzdělávání a zaměstnanost. Jsou zapotřebí iniciativy, jež umožní migrantům, aby jim z výdělku něco zůstalo, zejména snížením remitencí a nákladů na nábor pracovních sil, nárokovat přenositelnost získaných příspěvků sociálního zabezpečení a uplatnit svůj plný potenciál uznáním jejich schopností a kvalifikace při současném potírání diskriminace. Mezinárodní odpovědnost za řízení migrace musí být sdílená. Mezinárodní společenství by mohlo rovněž podporovat opatření týkající se přístupu přistěhovalců k veřejným službám, zdravotní péči, vzdělávání a dalším službám. EU jako první prováděla vnější migrační politiku – tzv. globální přístup k migraci a mobilitě¹⁹ –, která je vyvážená

¹⁹ KOM(2011) 0743, „Globální přístup k migraci a mobilitě“, 18. listopadu 2011, a 9417/2012 Závěry Rady pod názvem „Globální přístup k migraci a mobilitě“, 3. května 2012.

a komplexní. Stala se účinným rámcem pro zapojení třetích zemí a regionů do otázek migrace a azylové problematiky vzájemně prospěšným způsobem. Díky tomuto přístupu má EU pozitivní zkušenosti ze zajišťování soudržnosti mezi migrací a rozvojovými cíli. Evropská komise jde ještě o krok dále a vyvíjí evropský program pro migraci s vyváženým a komplexním přístupem, aby se lépe skloubila migrační politika EU s jejími vnějšími politikami, včetně politiky rozvoje, a aby se podpořila větší vnitřní a vnější spolupráce.

IV. KLÍČOVÉ SOUČÁSTI GLOBÁLNÍHO PARTNERSTVÍ – MONITORING, ODPOVĚDNOST A HODNOCENÍ

Vzhledem k tomu, že úspěch agendy po roce 2015 závisí na spolupráci členských zemí a na tom, jak budou plnit své závazky, je důležité monitorovat a hodnotit pokrok při provádění. Rámec monitorování, odpovědnosti a hodnocení by měl být nedílnou součástí agendy a měl by se opírat o zásady transparentnosti, začleňování a operativnosti, účelnosti a účinnosti. Musí zahrnovat všechny aspekty cílů udržitelného rozvoje, jakož i všechny způsoby provádění, včetně všech aspektů financování. Tento proces by měl pobízet země k co největšímu pokroku, zpracovávání a hodnocení účinných politik, sdílení zkušeností a prokazování osvědčených postupů a současně jim to usnadňovat. Musí však být účinný a účelný, přinášet přidanou hodnotu, ale nezdvoujovat úsilí nebo zdroje. Tento rámec by měl vycházet z již zavedených systémů pro monitorování a vlastní odpovědnost, například systémů zřízených na základě mezinárodních dohod.

Jak je uvedeno v souhrnné zprávě generálního tajemníka OSN, nový program se musí stát součástí smlouvy mezi lidmi, včetně občanské společnosti, soukromého sektoru a vlád. Tento rámec by měl vycházet z víceúrovňového přístupu, působit na místní, celostátní, regionální a mezinárodní úrovni, měl by zajistit soudržnost mezi nimi, zapojit zástupce všech skupin zúčastněných stran a podporovat jejich účast jak na monitorování, tak na odpovědnosti. Pozornost by měla být věnována potřebám diskriminovaných skupin a osob ve zranitelném postavení. Vlády států se musí domácím zúčastněným stranám zodpovídat za pokrok na vnitrostátní úrovni a mezinárodnímu společenství za přínos pro globální cíle a záměry. Každá vláda, motivovaná světovými ambicemi, bude muset převést agendu pro období po roce 2015 do náročných vnitrostátních opatření, berouce v úvahu vnitrostátní podmínky a kapacity. Národní plánování by mělo být inkluzivní a transparentní. Aktuální informace o pokroku by měly brát v potaz názory občanské společnosti a měly by být veřejně dostupné, aby byla zajištěna účast široké veřejnosti na tomto procesu po roce 2015.

Regionální úroveň by mohla být užitečným fórem pro vzájemné hodnocení a učení a mohla by vybízet země, aby si stanovily ambiciózní cíle a stimulovaly provádění. Práce na regionální úrovni by rovněž mohla pomoci zajistit pokrok při řešení přeshraničních otázek, jako je integrovaná správa povodí, a společných cílů, jako je energetická účinnost, obnovitelné zdroje energie a zdravé populace ryb. Na celosvětové úrovni by měl být posouzen pokrok v plnění globálních cílů a záměrů na základě zpráv národních odborníků a dalších zpráv, například zpráv o konkrétních cílech nebo tématech.

V této souvislosti je primárním fórem Politické fórum OSN na vysoké úrovni o udržitelném rozvoji, které je klíčovým dohlížitelem nad udržením politické angažovanosti a usnadňuje hodnocení pokroku a zavádění osvědčených postupů, včetně doporučení pro další opatření na vnitrostátní nebo mezinárodní úrovni. Toto fórum by mohlo plně využít zkušenosti získané v rámci Globálního partnerství pro účinnou rozvojovou spolupráci, které nabízí užitečné metodiky, včetně mnohostranného dialogu s mnoha zúčastněnými stranami pod vedením jednotlivých zemí, shromažďování údajů a jejich monitorování, které prokazují transformační potenciál inkluzivního

procesu sledování chování a úrovně ambicí. Je třeba poznamenat, že řada jiných odvětvových orgánů OSN může přinést důležité vstupní informace pro monitorování a hodnocení agendy po roce 2015 a že již dnes monitorují provádění stávajících mezinárodních závazků. Zpráva o globálním udržitelném rozvoji by mohla poskytnout ucelený přehled o pokroku. Zohlednit by se měla také práce fóra pro rozvojovou spolupráci a příspěvky různých orgánů OSN by se měly stát základem pro jednotný přístup OSN k podávání zpráv.

V rámci širšího úsilí o zajištění řádného monitorování a hodnocení by měl modernizovaný rámec měření od Výboru OECD pro oficiální rozvojovou pomoc (OECD/DAC) přispět k plnění agendy po roce 2015 tím, že umožní soudržné sledování vnějšího financování všech globálních cílů. Je třeba rovněž řádně zhodnotit negrantové finanční prostředky a vytvořit správné pobídky pro poskytování rozvojového financování. Zasedání Výboru pro rozvojovou pomoc na vysoké úrovni, které se konalo v prosinci 2014, dále pokračovalo v přizpůsobování se aktuální praxi vnějšího financování rozvoje a v odstraňování demotivačních faktorů, které brání půjčování nejpotřebnějším zemím. Dalšího pokroku je zapotřebí v oblasti nedokončených aktivit.

Účinný monitoring, sledování a odpovědnost závisí na spolehlivosti údajů a informativních ukazatelích pokroku, které lze porovnávat mezi zeměmi a regiony. Měl by se sestavit základní soubor vhodných a na výsledky zaměřených ukazatelů, které se neomezují jen na HDP a umožňují kvantitativní a kvalitativní měření pokroku. Evropská komise podporuje návrh generálního tajemníka OSN, aby v rámci technického procesu pod vedením odborníků OSN byly takové ukazatele vypracovány, a je připravena přispět k jeho realizaci. Zprávy o pokroku by měly být založeny na otevřených, spolehlivých a aktuálních údajích získaných především z vnitrostátních statistických systémů a, pokud je to možné, rozčleněných podle úrovně a skupin.

Na podporu výše uvedeného je třeba zlepšit dostupnost a kvalitu dat. Je třeba využít příležitosti, které nabízí technologický pokrok, zejména nové informační a komunikační technologie, pokud jde o využití velkých objemů dat („data velkého objemu“), posílení monitoringu v reálném čase a shromažďování rozčleněných dat. Kromě sociálně-ekonomických údajů mohou být přínosné geoprostorové informace (například údaje získané z programu EU Copernicus, Globální soustavy systémů pozorování Země a Globálního systému pro pozorování klimatu) a také z monitorování na místě. Celosvětový trend směřuje k otevřenějším údajům a představuje příležitost ke zlepšení transparentnosti, účinnosti správy, fakty podložené tvorby politik a odpovědnosti.

„Datová revoluce“ – přeměna způsobu produkce dat a jejich využití k iniciaci udržitelného rozvoje – by zlepšila transparentnost a přístup veřejnosti, zvýšila kvalitu a srovnatelnost vnitrostátních úředních statistik a zapojila by výzkum a technologie do sběru a analýzy dat. Sledování pokroku musí být zvládnutelné, včetně v nejméně rozvinutých zemích, aniž by došlo ke snížení transformačních ambicí agendy. Úsilí navíc a inovativní přístupy se vyžadují ke shromažďování údajů v konfliktem ovlivněných a nestabilních prostředích.

EU je i nadále odhodlána zavést a provádět silný a ambiciózní proces monitorování, odpovědnosti a hodnocení. Zkušenosti získané v rámci strategie Evropa 2020 by mohly být užitečné pro monitorování a hodnocení, vzhledem k tomu, že EU stanovila ukazatele pro určení a srovnávání pokroku mezi členskými státy, jež poskytují členským státům vodítko, jak urychlit pokrok při plnění záměrů.

V. DALŠÍ POSTUP

Na základě předchozích závěrů Rady o transformační agendě po roce 2015 toto sdělení informuje o postojích EU v rámci přípravy na třetí konferenci o financování rozvoje, která se bude konat v Addis Abebě v červenci 2015 a na summit OSN o rozvojové agendě po roce 2015, který proběhne v září 2015 v New Yorku. Bude se rovněž podílet na přípravě 21. konference smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu, která se má konat v prosinci 2015 v Paříži. EU a její členské státy budou nadále rozpracovávat podrobnější společné postoje během vyjednávání, a tak umožní EU vystupovat jednotně²⁰.

EU je odhodlána hrát konstruktivní úlohu v mezivládních jednáních v průběhu roku 2015 a přispět k přijetí skutečně transformační agendy. Evropská komise je připravena hrát svoji úlohu při plném provádění této agendy jak v rámci EU, tak prostřednictvím své vnější činnosti, v případě potřeby za pomoci Evropské služby pro vnější činnost a ve spolupráci se všemi svými partnery.

²⁰ Viz 16827/14, „Transformační rámec pro období po roce 2015“, 16. prosince 2014.